

2

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
- ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ -
'Αριθ. 'Ερωτ. *Κιν. Ι, 1-1970*

af.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΤΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

*

ΑΘΗΝΑΙ 1968

ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δεκέμβριος 1969 - Φεβρουάριος 1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Έξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... *Ακρόπολις (Χώρα)*
 (πλαισιότερον ὄνομα: .....), Ἐπαρχίας... *Ακρόπολις*,
 Νομοῦ... *Πικερμίου*
2. Ὄνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος... *Γεωργίου*
 ... *Γεωργίου*... ἐπάγγελμα... *Δι. Δι. α. κ. κ. γ. γ.* *Χρημ. καὶ Χρημ. ἰν.*
 Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... *Ακρόπολις (Χώρα)*
 Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... *4. καὶ ἐπαραμεινένον χωρίον*
ἐπὶ γεννιῆς αὐτοῦ
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
 α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον... *Αικαίου*... *Γεωργίου*

ἡλικία... *89 ἐτῶν*... γραμματικαὶ γνώσεις... *2^α Ἑλληνικῶν*
 τόπος κατοικωγῆς... *Διέσεως Ἀκρόπολις*

χωρίον... Πικερμίου... εἰς τὴν... ἀποστασιν... ἐπιδημιολογικῶν
καταρτίσεων... ἀπὸ τῆς... ὑπὸ τῆς... παλαιᾶς... περιμετρικῆς
ἐπιπέδου... χωρῆς... εἰς τὴν... Ἀκρόπολις (Χώρα)

Α. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
 βοσκήν ποιμνίων; *Αἱ δυνάμεναι καὶ καλλιεργηθῆσαι περιχαί*
εσπεύοντο μὲν κερδῆν, αἰετῆρ, αἰ δὲ ἀρειτῆρ ἐχρηματοποιῶν
ἐν βοσκῆν.
 Ὑπῆρχον αὐτὰ χωριστὰ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
 ματα; *Ὑπῆρχον περιχαί χωριστῶν διὰ σποράν καὶ ἄλλῃ ἐναλλά-*
σθῆναι.
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
 δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς β) εἰς γαιοκτῆμονας ("Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς
 π.χ. Τούρκους) γ) εἰς Κοινότητες δ) εἰς μονὰς κλπ. ....

Αἱ περιχαί αὐτῶν ἀνήκον εἰς φυσικὰ πρόσωπα καὶ εἰς μονὰς.

- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
 γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
 του; *Ὁχι... ὁ πατὴρ διανέμει τὴν περιουσίαν τῶν*
κοινῶν εὐαιτων γάμων... τέκνων τῶν μετὰ τὴν διαίτησιν
νομῆν τῶν ἐσοτήμων τῶν προσιωδῶν ἀμνηστων
ἐξ ὅσον εὐρυσταί εἰς τὴν αὐτῶν ἢ ἐν τῶν τῶν
(τῶν γερμῶν γερων τῶν μοιρι)

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τήν γεωργίαν ἢ μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν ; *Ἄλλοτε ἀπερκαί. πρὸς τὴν εἰς ἀφροτέρως (γεωργίαν - κτηνοτροφίαν) συμφέρων ἐνὰ μικρὸν ἔτημα ἐπὶ τὴν ἑτέραν. εἰς κ. γεωργικὴν ἐφόδος. εἰς ὅτι περισσεύει ἐν γεωργίᾳ καὶ εἰς κ. κτηνοτροφίᾳ.*

2) Οί τεχνίται (δηλ. οἱ βιοτέχνη) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εις τήν γεωργίαν ; *Ναι. διὰ τὴν ἐξουσίαν. εἰς ἀπορριπτικῶν ἀσκακῶν ἐπὶ οὐρανὸν τῶν ἀσκακῶν εἰς ἄλλο.*

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποιοὶ εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ; ὡς ἄτομα ἢ μετ' ὀλίκληρον τήν οἰκογένειάν των ; *Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα τῶν πλουσίων ἐρασιγαστῶν καὶ οὐκ ἐργαζομένων γεωργῶν, μετ' ὀλίκληρον τῶν οὐρανῶν τῶν.*

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὔτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακατόροι κλπ.) *καλλήγος. Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ τῶν θέσις ; ...*

Ἡ θέσις τῶν πλουσίων (εἰς τὴν ἀγορᾶν) καὶ τῶν πτωχῶν (εἰς τὴν ἀγορᾶν)

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ τῶν ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρῆμα) ; ... *εἰς ἀμοιβὴν*

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργαταί ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἄπο ποῦ προήρχοντο οὔτοι ; ἦσαν ἀνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομισθίον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; .....

Οἱ ἴδιοι οἱ καλλήγος ἐλάμβανον ἀμοιβὴν ἐν εἴδει καὶ ἐν χρῆματι. ἐργαταί. δουλοκρατοῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ τῶν πλουσίων.

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ; ... *Ο.Χ.Ι. ;*

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ; ... *Εἰς τὴν νέαν. σεβαστὴν. μέγαν. καὶ*

πλούσιον. πρὸς τὴν ἐν τῷ οὐρανῷ. ἐν τῷ οὐρανῷ. ἐν τῷ οὐρανῷ.

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργαταί ..... ἢ ὡς τεχνίται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμπυροὶ) κλπ. ; ... *οὐκ. εἰς. ἐργαταί. κτίσται. παραματευτάδες.*

μαί. τῶν. οὐκ. ἐργαταί. ἐν τῷ οὐρανῷ. ἐν τῷ οὐρανῷ. ἐν τῷ οὐρανῷ. ἐν τῷ οὐρανῷ.

δ'. 1) Πώς έλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμιᾶς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) γλῶσς (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος; ...

Τὰ χωράφια τῶν εὐχαιρῶν τὰ ἐλίπαίνοντο με ὄλκας... σὺν δὲ αὐτῶν ἀνεφερομένη μελέδουσι γι. π. αὐτῶν

2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; *Τὸ πρῶτον ἐχρησ. χρῆσις τῶν εὐχαιρῶν 1935*

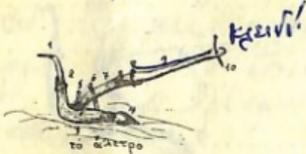
ε'. Ἐκ τίνων ἀπόρων χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; ... *ἀπὸ τῶν εὐχαιρῶν 1960*

1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιοῦται (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατασκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Χρησιμοποιοῦνται εἰς καὶ ἀπὸ τῶν εὐχαιρῶν ἐν τῶν καμινερῶν τῶν

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοιχοῦς ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

- 1. ἔχρησις ... 4. *ἄροτρον* ... 7. *ὄλκαρι* ... 10. *κράνη*
- 2. ... 5. *παρέμβα* ... 8. *ἄροτρον*
- 3. *ποδὸς αὐτοῦ* ... 6. *ὄλκαρι* ... 9. *ἄροτρον*

2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρῆσει;) *ἀπὸ τῶν εὐχαιρῶν 1960*

3) Μηχανὴ θερισμοῦ ... *ἐν τῶν εὐχαιρῶν 1960*

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὄλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κήποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. - Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

Ἐν εὐδοκίᾳ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου
 εἰσέρχεται εὐδελχεται

ὕνι

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου; .....

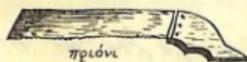
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ..... ΔΘΗΝΩΝ

- 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; .....
 καὶ σήμερον κλιμακωθῆται ἐκ σιδήρου διὰ τὴν ἀροτρίασιν εὐδελχεται

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαί κλπ.) .....

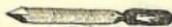
βλ. τὰ ἐργαλεῖα χρῆσιμὰ ἐν τῷ γαιῶνι καὶ τῷ ἔρτερον ἐν.

πριόνι

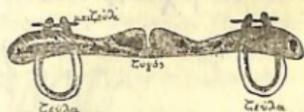
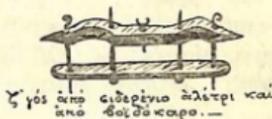

ἀρίδα

ρινι ἢ ξυλοφαί (ἀρνάρι)

- 8) α) Διά τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... *Χρησιμοποιοῦντο... ἄρματα, ἀρματα*
- β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; ... *Καὶ... δύο... καὶ... ε.ν.* .....
- 9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
..... *Ναί* .....

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λαυριά, λοῦρα, ζεύδες, πιζεύλια κλπ.)
..... *ζυγός* .....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας.
..... *U U* .....

- 11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδέεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν). ... *λοῦρα... κουλλούρι* .....

- 12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἐνὸς ζώου ; *Τελευταίως* .....

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ; .....

Τοποθετεῖται ἐν... κεντρικῶς... γύρω ἀπὸ τὸν κεντρικὸν... τῶν ζώων ὁ δένει.

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει το άλογον ή άλλο ζώον διά να προσδεθῆ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον... *ἡ σκευὴ εἰς τὴν...*

συνεχῶς...

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὄργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον); 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος); 2) γυναῖκα; 3) ὑπηρετῆς. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας...

ὁ ἀνδρᾶς ὄργωνε... ὁ ἀνδρᾶς ὄργωνε... ὁ ἀνδρᾶς ὄργωνε...

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)...

τοὺς βοδιῶν... τὸν ζεύξιμον... τὸν ζεύξιμον... εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον...

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον...

πρὸς τὴν... τὸν ζεύξιμον... εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον...

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα: με̄ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῆ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

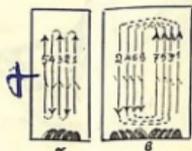
με̄ σχοινί... εἰς τὰ κέρατα... εἰς τὰ κέρατα... εἰς τὰ κέρατα...

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένας αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

... *τὸ ὄργωμα γίνεται μετ' ἀνοιγομένων αὐλακῶν κατ'εὐθείαν γραμμὴν* .....

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

..... *οχι* .....

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ σπαυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐάν ὑπάρχη ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορὰς ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσοδράδες κ.λ.π.);

..... *εἰς λωρίδας εἰς β. περ. εἰς* .....

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); μὲ αὐλακιάν; ..... *οχι* .....

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῶνται ἄροτρον;

..... *οχι* ..... *μετ' ἀνοιγομένων αὐλακῶν* .....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἢ διάνοιξις τῶν αὐλακῶν μὲ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ.

..... *κατ'εὐθείαν* .....

..... *κατ'εὐθείαν* ..... *πλαγίως* ..... *κατ'εὐθείαν* .....

..... *κατ'εὐθείαν* ..... *κατ'εὐθείαν* ..... *κατ'εὐθείαν* .....

Εἰς ποῖα ὄργωματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. . . . .

γ) Ἀροτριάσεις (ὄργωματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

1) Διὰ τὴν σπορὰν δημητριακῶν. Πόσα ὄργωματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὄργωματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. . . . .

Μὲ τὴν πρώτην βροχὴν γίνεται ἡ πρώτη δουλειὰ
πρὸς τὴν δεύτερην ἀνέχουμε, ἐν τῇ αὐτῇ μέσῃ.
Ὁκτώβριον μὲτὰ αὐτὴν τὴν 2^α βροχὴν γίνεται ἡ
... δουλειὰ ... ἡ σπορὰ τῆς χειμερινῆς . . . . .

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Ἀπαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

Ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν γίνεται ἡ καλλιέργεια
... τῶν βλαστῶν κηπευτικῶν ἐν Ὀκτώβριον . . . . .

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰνάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δημητριακόν. . . . .

Ἐπὶ . . . ἔν . . . ἢ . . . δύο ἔτη . . . . .

4) Πόσα ὄργωματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχασθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; . . . 2 Ὀκτώβριον ἢ Νοεμβρίον . . . . .

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σπορὰν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους; . . . Ναι . . . . .

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχόν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτριάσιν (ὄργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῆ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βρυκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; ... *Με... ραβδ...*

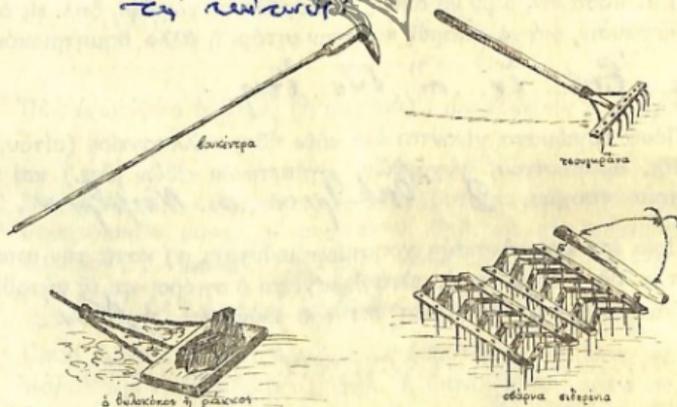
... *1. Πην... ραβδ... βρυκέντρου... ρ. με... πα...*
Παλ. Τ. Ε. Ε. τῶν γεωργῶν...

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα); ... *Στα... περισσώδερμη φορέ...*

Ο. Χ. Ι.

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῆ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματα τινῶν ἐκ τούτων).

καὶ... ἀπὸ... χρυσοφόρου...
ἐπὶ... γεωργῶν... τῶν... ἀπὸ... ὡς...
ἐπὶ... ἀπὸ...

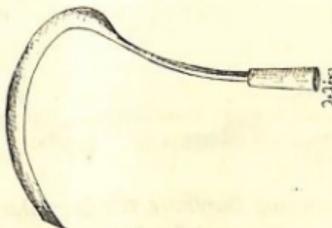
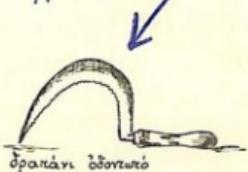

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ κασμάς, ἡ τσάπα κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.) .....

Ὁ δρισηρὸν ἔχοντι ρ. γίνεσθαι εὐφροσιν
 με' ὀδοντωτά δρεπάνι, ὡς τὸ πικυλόδρο
 σχεδιασθῆναι

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε. ....

Διὸ γίνεσθαι χρίσας ἄλλων εἰδῶν
 δρεπανίων

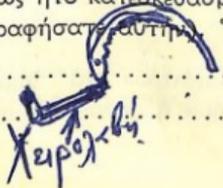
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσαι) ἔθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα). ....

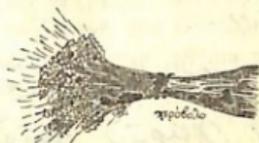
3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλεῖου ἦτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν). ....
 εἶναι ἢ λεπίς καὶ κόσσαι, ὡς ἐν
 δρεπανίῳ εἶναι ὀδοντωτή

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἢ χειρολαβή του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογράφησατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο; .....

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα; Πολλαχού, κα-
 λούνται ἀγκαλιές. .... *ὕβριονται... ἑνωρ. δ. η. ἑξάβα.*

γ. Οἱ θερισταί.

1) Ποῖοι θερίζουν: ἄνδρες καὶ γυναῖκες; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
 θερισταί, οἱ ὁποῖοι ἦρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
 σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον; .....

*Ἄνδρες, γυναῖκες, ὑπῆρχον τὰ ἐξ ἄλλου
 ἑνωρ. δ. η. ἑξάβα, ἑξάβα, ἑξάβα τῶν ἑξάβα, ἑξάβα
 ἑξάβα, ἑξάβα, ἑξάβα, ἑξάβα, ἑξάβα, ἑξάβα.*

2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
 ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβὴ εἰς χρῆμα ἢ εἰς
 εἶδος; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
 φαγητοῦ; (Παραθέσατε μετὰ τῆς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
 εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογία) .....

*ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα...
 ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα...
 ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα...*

3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
 λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν; Ἐπίσης κατὰ
 τὴν ἔναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
 λοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
 κόπωσην (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των); .....

*ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα...
 ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα...
 ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα... ἑξάβα...*

- 4) Ἐίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμὸς ; .....

..... Πόσω πρὸς ἐκτετασμένην ἐστὶν ἡ
 ..... ἡμερᾶν ἀρπύγων εἰς τὸν αὐτὸν
 ἐνοσηρῶν

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. ....

..... Δὲν ὑπάρχουν σχετικὰ εἰδη-
 ..... μὲν ἀπὸ τῶν τραγουδιῶν.....
 .....

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἕνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένου ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶθιμον.....

..... ὅστων τῶν αὐτῶν ἢ ἴσθον... εἶθιμον
 ..... εἶθιμον... ὑπάρχει εἰς τὸν αὐτὸν
 αὐτὸν... πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς 90% τῶν
 καλοτέρων τῶν τυχόντων νυκτίων
 (C. Λαυρεντίου... (πελαγονίαν εἰς Ἀρπύγων, Γερμανία)

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

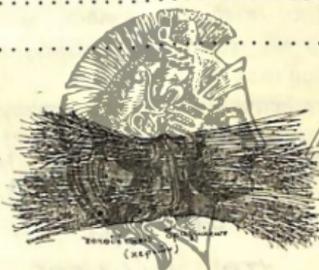
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἔσπερας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

..... Τὸ δέσιμον τῶν ἐσταχυῶν ἐστὶν
 ..... ἐστὶν ἐπὶ τῆς ἡμέρας.....
 .....

- 2) Πώς γίνεται τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἐδέοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ὁ ἴδιος ὁ δεμάτις, δένει, εἰς
 χεριές, ἢ ἰδίως, εἰς, κλα
 δεξιά, εἰς, αὐρὰς.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἴδιαν θέσιν ἢ συνεκεντρῶνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρῶνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ; .....

Συγκεντρῶνοντο 15-20 δεμάτια
 εἰς κέντρον, εἰς κέντρον, κέντρον
 εἰς κέντρον, εἰς κέντρον, εἰς κέντρον

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; ἔχει καλλιεργεῖται ἐκεῖ ἐν ἔλαττον ποσότητι, Τελευταίου γίνεσθαι ὅταν μεγάλων ποσότητων

Πότε γίνεται η σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... *Κατὰ...*
... ἔδαφος... σπορά... φύτευμα... ἔδαφος...
... σπορά... ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...
... ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...

- 2) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἄροτρον κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν... *ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...*

... σκαπάνη... κοινὴ... μείζονα...

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν χειμῶνα μὲ ξήρα χόρτα (π.χ. σανὸν, τριφυλλί, βίκου); Ἐάν ναι, περιγράψατε πῶς ἐγένετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ κοπὴ, ἢ ξήρανσις καὶ ἡ φιλάξις αὐτοῦ...

Ποιὰ... ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...
... ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...
... ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...
... ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). *... ἔδαφος... φύτευμα... ἔδαφος...*

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

δρέπανον

κόσβα

- 3) Ζήρασις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐξιστοιοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

- 5) Τὸ ἄλωνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ; ἔαν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλές οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; .....

... τὴν ἀνάγκην... ἀναγκάζουσαν... εὐκρινῶς
... εἰς τὴν ἰσοκύβητον γεωμετρικὴν... αὐτῆς.

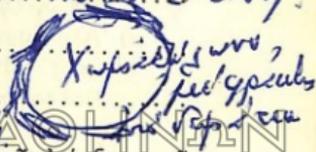
- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἄλωνισμα καὶ πότε λήγει ; .....

Ἀρχίζει... τὴν ἰσοκύβητον γεωμετρικὴν ἀνάγκην
ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν

- 7) Εἶδη ἄλωνιῶν (αναλόγως τῆς κατασκευῆς τῶν)· π.χ. χωματάλωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχεδιάγραμμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

... τὸν ἀνάγκην... ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν
... τὸν ἀνάγκην... ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἄλωνι ἐκαστοῦ ἔτους πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ ἄλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνου)· καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρχει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μίγματος κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων) .....

... τὸν ἀνάγκην... ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν
... τὸν ἀνάγκην... ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν

- 9) Ἡ ὡς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἄλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξις τοῦ ἄλωνισμοῦ γίνεται ὀρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ; .....

... τὸν ἀνάγκην... ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν
... τὸν ἀνάγκην... ἀναγκάζουσαν... ἀναγκάζουσαν

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἄλωνι τῶν δεματιῶν, ὅπου ὑπάρχει ἄλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἄπλωμα τῶν σταχύων πρὸς ἄλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰονδήποτε ἄλλον.

Ἐ.δ.ω... ἡ... εὐκατέως... γίνεται... ἔ. ἐ.φ.η... ἀλλοῦ...
 τῶν... ἀφ' ἑαυτῶν... καὶ... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... ἐ.κ.τ.ῶν... ἐ.δ.ω...
 νισ... ὅπως... ἔχουν, ὁ... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... καὶ... ἔ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν...
 τῶν... ἔ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... μετὰ... ἔ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσης ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατήσεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.). Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνοῦ ἑνὸς στύλου, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος σπηγερός, στρούλουρας, δοκάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶνται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχ. διαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦνται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλικῶς, «νὰ ἔρχωνται γῦρες», καί οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχια.....

Καὶ... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... ἀλλοῦ...
 ἔ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... καὶ... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν...
 ἔ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν...
 ἔ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν... ἐ.κ.κ.ρ.π.ἰ.τ.ῶν...

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ ἀλωνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνοστυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στύλος εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλωνοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδεμένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινοῦ, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες και σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχθυογραφήματα).....

..... τὸν ἰσθμὸν τῆς ἡλίας 2 ἢ 3 μίλια μετ' ἄλλο
 φρενὸς..... ἡμῶν..... εἰς..... τὴν..... ἐπιπέδου ἐπιπέδου
 δ' ἰσθμὸν τῆς ἡλίας..... ἀλλὰ ὅσοι μακρύτερον ὄντων ὄντων
 τὸ ἴσον τὸ κέντρον καὶ ἔρχεται ἀπὸ τῆς ἀκμῆς εἰς ἄκρον
 ἐπιπέδου ἐπιπέδου
 εἰς τὸ μέσον
 εἰς τὸ μέσον

γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἄλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἄλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἄλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἄλωνισμόν των.

Ὁ δὲ γινόμενος χρῆσις τοιαύτου μηχανήματος

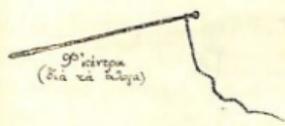
Σημειώσατε, ἂν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἄλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι,
 βολόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἐκ τούτου τὸ ἐπισημασθέν παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρια-
 κά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἄλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἄλωνι-
 στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
 ρεβίθια κ.ἄ.) ἦλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνομένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;.....

Ὁ δὲ γινόμενος χρῆσις δουκάννας
 ἢ δικριανίου χρῆσις εἶναι ἡ δὲ διὰ τῶν
 περιφορῶν τῶν ζώων..... ἐπὶ τῶν
 σταχύων ἐπιπέδου ἐπιπέδου
 εἰς τὸ μέσον
 εἰς τὸ μέσον

15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἠλωνίζοντο καθ' ἡμέραν ?

Ἐν Κρήτῃ... 3-4... ἀπλώματα... πάλιν ἀπλώματα... πάλιν ἀπλώματα... πάλιν ἀπλώματα...

16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Ἐν Κρήτῃ λέγονται μάλαμα...

17) Ποῖοι ἀλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με' ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχον ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταί (ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τροπῆταιδες, καλούμενοι ἀλωνιστῆται καὶ ἀγωγῆται), οἱ ὅποιοι εἶχον βοδῆα ἢ ἄλλα καὶ ἀνελαύσαντο τὸν ἀλωνισμόν

Ἐν Κρήτῃ λέγονται ἀλωνιστῆται με' τὰ ἰδικὰ του ζῶα...

18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με' ζῶα καὶ με' ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με' χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με' ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Με' τὸν κόπανον... με' τὸν χονδρὸν ξύλον...

19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πάχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

Ἐλεγετο... κατασκευάζετο... μῆκος 0,70... πάχος 0,08...

20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἄλωνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρῆσις τοῦ κοπάνου (π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.)..... *N.S.I.* .....

κοπάνου εργαλείου

ξύλο κατασκευαστὸν διὰ τὸ κοπάνημα μικροῦ ἀμφοῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πρόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἄνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν; ... *Ἄρνηται... διὰ τῆς... ἑστ...*
... γαῖας... πρὸς... μεγάλης... ἀεὶ ἐξυπ...
... ἐρ... ρεβιθῶν... .....

21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καί εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας) .....

..... Δεῦρ ἐπίκειτο πολε τοῖσιν αἰδοῦν.
 .. χυρρεφ ἐξ τῶν καρποῦ, ἀπὸ τῶν σταχύων.
 .. χυρ. ἐξ τῶν τῶν αἰδῶν.

22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια; Ἐάν ναι, ποῖα; **Ὀχι**.

Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας; ..... **Ὀχι** .....

..... Δεῦρ ἐπίκειτο τοῖσιν αἰδοῦν.
 .. ἐπιθεῖν ἐργασίᾳ.

23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρεῖσις ἀλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός, κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς) .....

..... Δεῦρ ἐπίκειτο πολε τοῖσιν αἰδοῦν.
 .. χυρρεφ ἐξ τῶν καρποῦ, ἀπὸ τῶν σταχύων.

β'. Λίχνισμα

1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ: λειῶμα, ἐν Κρήτῃ: μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην: θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον: δικριάνι, ἀλλασχοῦ: δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

..... Δεῦρ ἐπίκειτο πολε τοῖσιν αἰδοῦν.
 .. χυρρεφ ἐξ τῶν καρποῦ, ἀπὸ τῶν σταχύων.
 .. ἀπὸ τῶν σταχύων.
 .. ἀπὸ τῶν σταχύων.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες; **ἐπίμηκες**
 Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

Κρήτη: ξεβαβούλισμα και καρπολώνεμα)· διά ποία δημητριακά συν-
 ηθίζεται τούτο .....

... Διά ἀπέρχοντα σπύρου εἴδους
 ἔργασίον ἐν τῶν σπύρων κλάσιν,
 σπύρου ἀδύνατον νὰ εὐθὺν σχετικῶς ἡμερο-
 γορίσκον περὶ σπύρων εἴδους ἔργασίον.

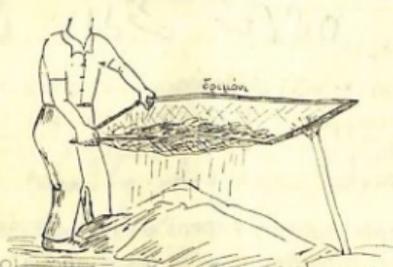
6) Ἀφοῦ διά τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσηματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
 πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
 χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ά.) ; .....

... Ἡ δὲ σπύρα ἐπὶ καρπῶν γίνεται μετ' ἰχθυ-
 οειδῶν... εἰς... πικρῶν... καὶ... φτωχῶν... ὅ
 ἄκρη πέρκει τὴν ψυκτὴν ἄχυρα τὴν δὲ χονδρὰ εἰς σπύρας
 μετ' ἰχθυοειδῶν καὶ πικρῶν... ὡς σπύ-
 ρα βασιλῆα.

Γίνεται τούτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
 ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

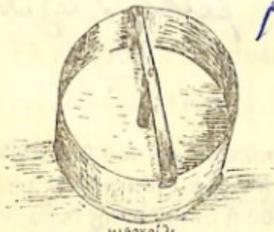

... σπύρων ἢ σπύρων...
 σπύρων (νοῖσχος) νοστέμ νοῖσπ ἔμ ; ἰνώλω σ ; ἰσ ἰπτο
 ὕστων μετ' ὅπας διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μετ' ἰσκόσκινον τὸ καλούμενον
 ἦν κατὰ τόπους : βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ἰσρεμόνι κλπ.

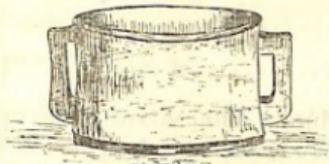

χωρητικότητά του εις οκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

... Δεσμὴ σφ. 1/2 ... δειλ. φίνελος ... ἢ φ. ε. σφ. 1/2
 ... φίνελος φ. ε. τ. ... παυσιμ. ... περιεχόμενον
 ... 15 περιτ. κ. μ. ἄν. ... εἰς φ. ε. σφ. 1/2 ... εἰς φ. ε. σφ. 1/2
 ... ρον φ. ε. τενεκέδ. εἰς περιτ. κ. μ. ἄν.

μισοκοιλία

κούπελος

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἄλωνι ;

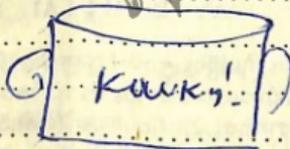
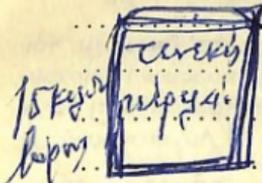
- α) τὸ παπαδιάτικο, **Τα παπιάτικα χρονία**
- β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, **δοχί**
- γ) τὸ γυφτιάτικο, **δοχί**
- δ) τὸ ἀλωνιάτικο κλπ. **δοχί**

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῆσιν παλαιότερου μέτρος τῶν δημοτριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν) .....

μετ' περιεχόμενον
 βάρη 15 κ. μ. ἄν.
 παπιάτικον

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἢ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσηιν τὰς σχετικὰς συνηθείας) **Καυκ. ἀπέθερα ἀποθερ. μισοκ.**

ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε.
ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε.
ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε. ἀποθερ. ε.

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἄλωνι. Πῶς ἐγένετο ἢ ἀποθή-

κευσις εις την υπαιθρον ; ..... Τὸ ἀχρῶν ἐξουθενεῖται
 ..... καὶ εἰς τὴν ἀχρῶν ἐξουθενεῖται
 ..... ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται
 ..... ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται

5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογή τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ
 θηρισμοῦ ἀπὸ τοὺς καλυτέρους στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ....

..... Ἡ διαλογή γίνεται μετὰ τὸ ἀλώνισμα
 .....
 .....

6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογή τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θηρισμοῦ κατα-
 σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θηρισμὸν πλέγμα (πλεκτή) ἐκ σταχύων,
 τὸ ὁποῖον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

..... Οὐδεὶς σχεῖται συνέδειξις
 .....
 .....

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτή αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
 πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ ποσῶν χρόνον ; ..

..... ἀρῶν ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται
 .....
 .....

Δ. ΕΘΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
 τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ υπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
 γέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
 τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

..... τὸ ἑσπερῶν εἰς 23 Ἰουνίου γίνεται
 .....
 ..... ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται
 .....
 .....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; .....

..... Ἡ γὰρ ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται
 .....
 ..... ἀρῶν ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται ἐξουθενεῖται
 .....
 .....

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αύτή; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποίοι ανάπτουν τήν πυράν' παιδιά, ήλικιωμένοι, ποίος άλλος;.....

... Τήν φάλαξάν... αύν... άκίστε... ε... πυλέρη...

2) Ποίος ή ποίοι συλλέγουν τά ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.
Τά κλέπτουν; *Αν ναι, άπό ποίον μέρος;.....

... Τα' παιδιά... συλλέγουν... τα' ξύλα...

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

... Που... τα' εισέρχεται... ξύλα... είν... τα' αυλά...

... γρά... τα'... σά... τα'... τα'...

... αυλά... τα'... τα'... τα'... τα'...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποία αί συνήθειαι είς κάθε τόπον διά κάθε πυράν;

1) Προσευχαί, διάφοροι έπικλήσεις, ξορκισα, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τά σχετικά κείμενα.....

... Αφού... άκίστε... αύν... φάλαξ... εισέρχεται...
... φάλαξ... αύν... άκίστε... αύν... φάλαξ... εισέρχεται...
... εισέρχεται... αύν... άκίστε... αύν... φάλαξ... εισέρχεται...
... εισέρχεται... αύν... άκίστε... αύν... φάλαξ... εισέρχεται...

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερή)

... Κατά... τα'... τα'... τα'... τα'...

... αύν... άκίστε... αύν... φάλαξ... εισέρχεται...

... εισέρχεται... αύν... άκίστε... αύν... φάλαξ... εισέρχεται...

... εισέρχεται... αύν... άκίστε... αύν... φάλαξ... εισέρχεται...

κατασκευασθέντων, προσέδωκεν ἑξ ἑστέων τῶν ἐπιπέδων ἑξ ἑστέων
ἀποδοῦναι ἑξ ἑστέων.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΕΩΣ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΣΥΡΟΥ

Έν Έρμουπδει τη 7-3-1970

ΤΑΧ/ΚΗ Δ/ΝΣΙΣ:ΕΡΜΟΥΠΟΛΙΣ ΣΥΡΟΥ
ΑΡΜΟΔΙΟΣ: κ.Κοσμάς Φιντανίδης
τηλ. 2-26

Αριθ.Πρωτ. 580

Π ρ ο ς

✓ Τό Κέντρον της Έλληνικής
Λαογραφίας της Αναθημίας Αθηνών
Αναγνωστοπούλου Ι4

Α θ ή ν α ς (136)

Θέμα: Αποστολή 35 αντίτυπων Έρωτηματολογίου, δια σύνταξιν
Λαογραφικού "Ατλαντος.
Σχετική: υπ' αριθ. 55584/28-5-69 έγι. Υπουργείου Έθν. Παιδείας.

Είς εκτέλεσιν της υπερθεν διαταγής του Υπουργείου Έθνικης Παι-
δείας καλ θρησκευμάτων καλ ερευνήσεων ποσ' από ΙΟ-ΙΙ-1969 ύμετέρου
έγγράφου, έχομεν την τιμήν να αποστείλωμεν ύμιν, συνημμένως, 35 αντίτυ-
πα έρωτηματολογίου δια την σύνταξιν λαογραφικού "Ατλαντος, δεδωώς συμ-
πεληρωμένα υπό διδ/λων της Περιφέρειας Σύρου καλ να παραλαβώ δια
τά καθ' ύμιας. -

Μετὰ τιμής
Ο Έπιθεωρητής

Κοσμάς Φιντανίδης